

01 Br: 215/21 3490/2

16. februar 2021. godine

Za: SAVJET ZA GRAĐANSKU KONTROLU RADA POLICIJE

Predsjednik, gospodin Zoran Čelebić

PODGORICA

Crna Gora
SAVJET ZA GRAĐANSKU KONTROLU RADA POLICIJE

Broj 5/2-21

Podgorica, 18.02.2021 god.

Veza: Vaš dopis 5/1 – 21 od 04. 02. 2021. godine

Uvaženi,

Shodno pritužbi koju je Savjetu za građansku kontrolu rada policije uputilo lice M. K. iz Podgorice, inače student Fakulteta političkih nauka, a koje je saopštili da policija nije uspjela da identifikuje lica koja joj prijete na društvenoj mreži Facebook, zbog čega je podnijela prijavu Upravi policije, 04. februara 2021. godine, a u kojoj je navela da je doživjela razne vrste neprijatnosti na društvenoj mreži TWITTER, nadležnoj službi sam naložio da izvrši neophodne provjere i u skladu sa time vas obavještavam o sljedećem:

Moramo napomenuti, da su medijski portali u Crnoj Gori objavili i prenijeli vijest o ugroženosti M. K. iz Podgorice, 03. februara 2021. godine oko 13 časova, što je dan ranije od njene zvanične prijave.

Ne želimo da ulazimo u detalje i razloge zašto i kako su medijski portali bili obaviješteni prije Uprave policije kao ni detalje i razloge zašto je M. K. iz Podgorice stekla utisak da službenici Uprave policije ne mogu da joj pomognu.

Možemo se služiti samo činjenicama, a to su da je prijava zvanično podnijeta 04. 02. 2021. godine u službenim prostorijama CB Podgorica, da je nakon podnošene prijave obaviješten ODT u Podgorici, Ana Kalezić, od strane službenika CB Podgorica i da je ista kvalifikovala krivično djelo iz Člana 168 KZ CG – ugrožavanje sigurnosti a da će se dalje mjere i radnje odvijati u saradnji sa nadležnim tužilaštvom.

Službenici Sektora za borbu protiv organizovanog kriminala i korupcije, odnosno Grupe za suzbijanje krivičnih djela visokotehnološkog kriminala su, 05. 02. 2021. godine, zaprimili dopis od službenika CB Podgorica u cilju mogućeg identifikovanja lica koje stoje iza korisnika društvene mreže Twitter.

Shodno Vašim pitanjima vezanim za mogućnosti i kapacitete Uprave policije po pitanju suzbijanja krivičnih djela i prekršaja na internetu kao i dopune zakonske regulative, obavještavamo Vas da je u Upravi policije, u Sektoru za borbu protiv organizovanog kriminala i korupcije, formirana Grupa za suzbijanje krivičnih djela visokotehnološkog kriminala.

Navedena Grupa od 2019. godine broji 5 službenika, od kojih dva službenika rade isključivo na pretresima i izuzimanju elektronskih dokaza sa digitalnih uređaja uz pomoć sofisticiranih namjenskih alata, dok rukovodilac Grupe i dva inspektora rade na

referatima vođenje istraga, analize dokaza, saslušavanju lica, i saradnje sa domaćim i stranim privatnim i javnim službama.

Napominjemo da smo u toku 2020. godine, zaprimili i otvorili preko 250 predmeta, koji imaju veze sa krivičnim djelima koja su izvršena uz pomoć i protiv informacionih tehnologija(IT).

Takođe smo u toku 2020.godine izvršili pretres preko 200 digitalnih uređaja kao i podnijeli 19 krivičnih prijava prema nadležnim tužilaštvima.

Moramo napomenuti da je u toku 2019. godine započeto oko 105 predmeta od strane Grupe za suzbijanje krivičnih djela visokotehnološkog kriminala, što je mnogo manje nego u odnosu na 2020. godinu, što ukazuje na drastičan rast krivičnih djela pričinjenih uz pomoć i protiv IT.

Što se tiče kapaciteta službenika Uprave policije (UP) u cilju otkrivanja počinitelja krivičnih djela i prekršaja na internetu, isti se suočavaju sa raznim izazovima kao što su razni alati za pružanje anonimnosti na internetu (VPN, PROXY is I.), razne vrste enkripcije mobilnih telefona i računara, kao i nemogućnosti internet servis provajdera da nam daju tačne podatke o vlasnicima IP adresa.

Takođe, veliki izazov predstavljaju i društvene mreže, odnosno pravila i procedure na društvenim mrežama u cilju dostavljanja IP adresa za njihove korisnike. Svaka društvene mreža ima svoje procedure i pravila koje se razlikuju. Takođe, moramo biti svjesni da podaci koje građani ostavljaju na društvenim mrežama kao i društvene mreže koje koriste se ne nalaze na teritoriji Crne Gore i da Crna Gora nema nikakva ovlaštenje niti kontrole nad njima i samo od predstavnika društvenih mreža zavisi da li će dobrovoljno dostaviti podatke.

Na primjer, u Crnoj Gori, najpopularnije društvene mreže su: Instagram, Facebook, Twitter i TikTok. Instagram i Facebook shodno njihovim internim procedurama, na zahtjev policije a uz prethodnu saglasnost i kvalifikaciju krivičnog djela od strane nadležnog tužioca, mogu dostaviti podatke o IP adresama i brojevima telefona sa kojih su nalozi otvoreni.

Kompanije Twitter i TikTok dostavljaju podatke samo u slučaju ukoliko se radi o neposrednoj i trenutnoj prijetnji smrću ili samoubistvu, ili kada se radi o slučajevima terorizma i dječije pornografije, dok u svim drugim slučajevima zahtijevaju dostavljanje Zamolnice za međunarodnu pravnu pomoć u krivično pravnim stvarima, a taj proces nerijetko traje između tri i šest mjeseci.

Moramo ukazati na problem širenja lažnih vijesti, govora mržnje, terorizma, dječije pornografije, ne samo na društvenim mrežama već i putem sredstava za komunikaciju, a koja se odnosi na nemogućnost blokiranja sadržaja od strane internet servis provajdera, odnosno nepostojanje pravne regulative niti nadležnog tijela koja bi naredila internet servis provajderima postupanje u slučaju kada se sa određene internet adrese vrše neka od pobrojanih krivičnih djela. Takođe, u Krivičnom zakonu Crne Gore ne postoji krivično djelo kreiranje i širenje lažnih vijesti, te su samim tim i mogućnosti državnih institucija, posebno Crne Gore limitirane.

Takođe, primjera radi, u Crnoj Gori postoji preko 350 000 Facebook korisnika, ovim nisu obuhvaćene ostale društvene mreže i ne postoji mogućnost da se sav sadržaj na društvenim mrežama obuhvati i pregleda, već službenici Uprave policije, shodno mogućnostima, ručno vrše pretragu naloga na društvenim mrežama, što predstavlja prevelik, kao i nepotpun posao.

Shodno navedenom, za rješenja navedenih problema, prvenstveno je neophodno izvršiti izmjenu sistematizacije radnih mjesta u cilju povećanja broja izvršilaca u navedenoj Grupi, kako bi mogli adekvatno da odgovore svim mogućim izazovima na polju zloupotreba IT.

Na primjer, sve jedinice koje tretiraju ovu problematiku u zemljama iz okruženja su u prethodnom periodu formirale zasebne Odsjeke koje djeluju u okviru Uprave/Sektora za borbu protiv organizovanog kriminala. Tako je u Odsjeku za borbu protiv visokotehnološkog kriminala u Republici Srbiji, planirano 45 službenika (dosadašnji broj je 25); Odsjek za borbu protiv VTK u Republici Sjevernoj Makedoniji broji 22 službenika i u okviru navedenog Odsjeka je Grupa koja se bavi digitalnom analizom i pretresom mobilnih telefona i računara. U Republici Hrvatskoj se već Odsjek za borbu protiv VTK podijelio na županije, gdje svaka županija broji više službenika; Odsjek za VTK u Republici Kosovo broji oko 20 službenika, dok Republika Slovenija ima preko 60 službenika koji se bave problematikom istraga visokotehnološkog kriminala kao i digitalnom analizom i forenzikom.

Obuka za navedene službenike kao i vrijedno međunarodno iskustvo koje bi stekli kroz radni angažman su takođe neophodni za suzbijanje kriminala počinjenih uz pomoć i protiv IT.

Neophodno je organizovati radne posjete države kao što su: Holandija, Njemačka, Austrija i dr. kako bi primijenili njihova rješenja, odnosno sagledali na koje alate i programe se oni oslanjaju kada je u pitanju pretraga sadržaja društvenih mreža.

Neophodno je izvršiti izmjenu Zakona o elektronskim komunikacijama na polju mogućnosti blokiranja i filtriranja sadržaja koji dolaze u Crnu Goru, odnosno odrediti instituciju koja može da izvrši blokiranje i filtriranje sadržaja na internetu. S obzirom na to da u Crnoj Gori postoji više internet servis provajdera (ISP) odnosno da postoje više čvorišta za izlaz na internet iz Crne Gore, neophodno je opredijeliti nadležno tijelo, koje bi u konstantnoj saradnji sa ISP blokirali i filtrirali sadržaj.

Takođe je potrebno izmijeniti Krivični zakonik u cilju implementiranja krivičnog djela koje bi u sebi imalo opis širenje i kreiranje lažnih vijesti i dezinformacija, s obzirom na to da su do sada građani Crne Gore mogli da traže svoja prava samo kroz građansku parnicu ukoliko su bili oštećeni.

S poštovanjem,

V.D. DIREKTORA
Vesko Damjanović
Vesko Damjanović